

De la història a la política

Afirmar que les societats defineixen el present –i potser part del futur– segons com defineixen el passat, pot semblar una idea antiquada o d'escassa eficàcia i aplicació. Especialment en aquest temps on pareix que ningú no sap dir o endevinar quin futur ens espera. I malgrat tot, aquesta afirmació sovint és més certa i real del que sembla, i no tan sols d'una manera a penes ideal o evocadora, sinó en termes molt precisos que poden anar des de l'economia a les relacions exteriors, passant pel codi civil o per la ideologia i l'acció dels partits polítics. Entre altres raons perquè en últim extrem, en aquest món fet de nacions, no hi ha *nacionalitat* sense una “visió nacional” del curs de la pròpia història: una visió que sempre és més o menys esbiaixada, permanentment reinterpretada i en general escassament “objectiva”. És normal que tota col·lectivitat humana es reclame d'un passat comú específicament propi, i si pot ser diferent i diferenciador. Sobretot si es tracta de col·lectivitats modernes que es defineixen com a nacionals, o fins i tot de comunitats subnacionals, regionals o locals. Però el passat “necessari” no pot ser qualsevol passat: la narració ha de representar alguna forma de continuïtat respecte a un temps en què el país comú, la nació, o simplement “el poble”, va nàixer o es va formar, va créixer, i va arribar a posseir existència plena, preferiblement una existència més o menys “gloriosa”. No cal ser un patriota desfermat per a reclamar-se d'una història valuosa, perquè la història *sempre* té valor: és una necessitat elemental per a poder afirmar-se –és a dir, per a no negar-se–, o simplement per a recordar que la pròpia trajectòria col·lectiva té algun sentit i alguna dignitat: negar valor a la pròpia existència, negar-li fins i tot realitat, seria la forma més radical d'esterilitat i d'autoodi. I doncs, aquest regne i país dels valencians, com tots els altres, també es “construeix” un passat adequat: ací també funciona un relat de la història segons el qual els valencians vam tindre en algun moment una etapa d'integritat i de grandesa, que podem legítimament evocar amb orgull, seguida d'una llarga decadència i desintegració que arribaria fins al present. Rarament es trobarà un valencià mínimament conscient de ser-ho, i amb una mica d'instrucció

Joan Francesc Mira

elemental, que no evoque com a *millors* els temps del “Regne independent” amb corts, lleis i moneda, quan el valencià era llengua dels reis, els nobles, els sants i els grans poetes. D'altra banda, ben poques vegades el mateix ciutadà con-

siderarà com a desgràcia reversible una unitat espanyola que implicava la negació de les bondats d'aquells mateixos temps: dependència de Castella, ni corts ni moneda ni lleis, i el castellà com a única llengua oficial i de cultura. Paradoxes inevitables de l'“educació nacional”.

El passat que compta no és necessàriament el que ens ofereixen les ciències històriques, sinó el que des de la perspectiva del present apareix com a més rellevant, definidor i decisiu: és a dir, no *tot* el passat, sinó sobretot aquella part que justifica una determinada visió del present. De manera que al País Valencià, més o menys com als altres països, la visió, els conflictes, les definicions i els projectes dels temps actuals sovint s'expressen també en termes de definicions i percepcions del temps històric. De forma molt concreta quan es tracta d'avaluar, en primer terme, una història recent i puntual, és a dir, d'entendre, per exemple, l'evolució més immediata de l'economia, de les posicions polítiques o de la cultura. Però també d'una història més global i més llarga quan es tracta, sobretot, de fonamentar una percepció o una altra de la identitat valenciana, l'adscripció nacional o la relació amb Catalunya, amb Castella o amb Espanya. És inevitable. Com és inevitable que diferents visions de la història tinguem, ara mateix, efectes diferents sobre la política lingüística, la cultura, l'organització i estratègia dels partits polítics, els noms i les expressions institucionals, i fins i tot l'orientació de les inversions públiques. No es tracta, doncs, de contemplar la història buscant essències perdudes o conservades, o per plorar els efectes funestos d'un remot 25 d'abril –que encara duen i actuen–, sinó de saber que la història és socialment, ideològicament i políticament activa, en tant que la seua percepció condiona en bona mesura la visió del present... i del futur. Perquè el passat es pot mirar d'una manera o d'una altra, però no es pot canviar, i *el futur sí que pot ser diferent* segons la manera com es mire.

“És inevitable que diferents visions de la història tinguem, ara mateix, efectes diferents sobre la política lingüística, la cultura, l'organització i estratègia dels partits polítics, els noms i les expressions institucionals, i fins i tot l'orientació de les inversions públiques”